

ENDELIG TILSYNSRAPPORT

Skolens aktivitetsplikt for å sikre at
elevene har et trygt og godt
skolemiljø

Østre Toten kommune – Skreia ungdomsskole

Sammendrag

Vi har ført tilsyn med Østre Toten kommune og Skreia ungdomsskole. Temaet for tilsynet er skolens aktivitetsplikt for å sikre at elevene har et trygt og godt skolemiljø. Formålet med tilsynet er bedre regelverksetterlevelse på disse områdene slik at elevene i en størst mulig grad kan oppleve et trygt og godt skolemiljø.

Varsel om tilsyn ble gitt i brev av 05.05.2021. Dokumentasjon ble oversendt Statsforvalteren innen fristen den 11.06.21. Tilleggsdokumentasjon fra skolen ble mottatt 22.09.2021. Foreløpig rapport ble sendt ut 29.09.2021. Sluttmøte ble gjennomført 05.10.2021. Østre Toten kommune har opplyst i e-post av 06.10.2021 at de ikke har kommentarer til foreløpig rapport.

Avdekkede regelverksbrudd, status på rapporten og veien videre

Statsforvalterens tilsyn med Skreia ungdomsskole sitt arbeid med aktivitetsplikten avdekket regelverksbrudd på følgende områder.

- Plikten til å følge med og gripe inn, varsle, undersøke og sette inn tiltak ved mistanke eller kjennskap til at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø
  - Plikten til å følge med
  - Plikten til å gripe inn
  - Plikten til å varsle
  - Plikten til å sette inn egnede tiltak

Vi fatter nå vedtak med pålegg om retting. Kommunen har rettefrist til **17.12.2021**.

Innholdsfortegnelse

1. Innledning.....	6
1.1. Kort om kommunen	6
1.2. Om gjennomføringen av tilsynet.....	6
1.3. Avklaringer og definisjoner	7
1.4. Leseveiledning	8
2. Plikten til å følge med og gripe inn, varsle, undersøke og sette inn tiltak ved mistanke eller kjennskap til at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø.....	8
2.1. Har alle som jobber på skolen, kunnskap om at det er elevens subjektive opplevelse som avgjør om eleven har et trygt og godt skolemiljø?	9
Rettslige krav	9
Statsforvalterens observasjoner	9
Statsforvalterens vurderinger	9
Statsforvalterens konklusjon.....	10
2.2. Sikrer rektor at alle som jobber på skolen, følger med på om elevene har et trygt og godt skolemiljø, og at de følger spesielt godt med på elever med en særskilt sårbarhet?	10
Rettslige krav	10
Statsforvalterens observasjoner	10
Statsforvalterens vurderinger	12
Statsforvalterens konklusjon.....	13
2.3. Sørger rektor for at alle som jobber på skolen, griper inn mot krenkelser som for eksempel utestenging, isolering, baksnakking, mobbing, vold, diskriminering og trakassering, dersom det er mulig? 14	
Rettslige krav	14
Statsforvalterens observasjoner	14
Statsforvalterens vurderinger	15
Statsforvalterens konklusjon.....	15
2.4. Sikrer rektor at alle som jobber på skolen, varsler rektor dersom de får mistanke om eller kjennskap til at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø?	16
Rettslige krav	16
Statsforvalterens observasjoner	16
Statsforvalterens vurderinger	17
Statsforvalterens konklusjon.....	18
2.5. Sikrer rektor at alle som jobber på skolen, varsler rektor så raskt som saken tilsier?.....	18
Rettslige krav	18

Statsforvalterens observasjoner	18
Statsforvalterens vurderinger	18
Statsforvalterens konklusjon.....	19
2.6. Varsler rektor skoleeieren om alvorlige tilfeller?.....	19
Rettslige krav	19
Statsforvalterens observasjoner	19
Statsforvalterens vurderinger	20
Statsforvalterens konklusjon.....	20
2.7. Sikrer rektor at skolen undersøker saken når skolen har mistanke om eller kjennskap til at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø?	20
Rettslige krav	20
Statsforvalterens observasjoner	20
Statsforvalterens vurderinger	21
Statsforvalterens konklusjon.....	22
2.8. Sikrer rektor at skolen undersøker saken snarest?	22
Rettslige krav	22
Statsforvalterens observasjoner	22
Statsforvalterens vurderinger	23
Statsforvalterens konklusjon.....	23
2.9. Sikrer rektor at berørte elever får uttale seg om hva som skal være innholdet i aktivitetsplanen?	23
Rettslige krav	23
Statsforvalterens observasjoner	24
Statsforvalterens vurderinger	24
Statsforvalterens konklusjon.....	25
2.10. Sikrer rektor at skolen setter inn egnede tiltak dersom en elevs rett til et trygt og godt skolemiljø ikke er oppfylt?	25
Rettslige krav	25
Statsforvalterens observasjoner	25
Statsforvalterens vurderinger	26
Statsforvalterens konklusjon.....	27
3. Plikten til å gjennomføre, evaluere og tilpasse tiltak.....	27
3.1. Lager skolen en skriftlig plan i tråd med kravene i § 9 A-4 sjette ledd når skolen skal sette inn tiltak i en sak?	28
Rettslige krav	28
Statsforvalterens observasjoner	28

Statsforvalterens vurderinger	28
Statsforvalterens konklusjon.....	29
3.2. Får eleven og foreldrene som saken gjelder, aktivitetsplanen fra skolen hvis de ber om den? 29	
Rettslige krav	29
Statsforvalterens observasjoner	29
Statsforvalterens vurderinger	29
Statsforvalterens konklusjon.....	30
3.3. Følger rektor opp at skolen gjennomfører tiltak i tråd med aktivitetsplanen?	30
Rettslige krav	30
Statsforvalterens observasjoner	30
Statsforvalterens vurderinger	30
Statsforvalterens konklusjon.....	31
3.4. Sikrer rektor at skolen innhenter tilstrekkelig informasjon om hvordan tiltakene har virket, inkludert elevens syn på hvordan tiltakene har virket, og hvilke endringer eleven ønsker?	31
Rettslige krav	31
Statsforvalterens observasjoner	31
Statsforvalterens vurderinger	31
Statsforvalterens konklusjon.....	32
3.5. Sørger rektor for at skolen tilpasser tiltakene basert på informasjonen om hvordan tiltakene har virket og elevens syn?	32
Rettslige krav	32
Statsforvalterens observasjoner	32
Statsforvalterens vurderinger	33
Statsforvalterens konklusjon.....	33
3.6. Informerer skolen elever og foreldre om at de kan melde saken sin til Statsforvalteren dersom de mener at skolen ikke oppfyller aktivitetsplikten?	33
Rettslige krav	33
Statsforvalterens observasjoner	33
Statsforvalterens vurderinger	34
Statsforvalterens konklusjon.....	34
4. Varsel om pålegg om retting	Feil! Bokmerke er ikke definert.
5. Dere kan gi tilbakemelding på rapporten.....	Feil! Bokmerke er ikke definert.
6. Vedlegg – liste over dokumentasjon	35

1. Innledning

Vi fører tilsyn med offentlige skoler, jf. opplæringsloven § 14-1 første ledd, jf. kommuneloven kapittel 30.

I tilsyn kontrollerer vi om skolene oppfyller opplæringsloven med forskrifter.

Dersom skolen og kommunen ikke følger regelverket, kan vi pålegge retting.

Det er kommunen som har det overordnede ansvaret for at kravene i opplæringsloven blir overholdt, jf. lovens § 13-10, jf. også kommuneloven § 25-1. Vi gir derfor eventuelle pålegg i tilsynet til kommunen som har ansvaret for at skolen retter opp brudd på regelverket.

Våre tilsyn er offentlig myndighetsutøvelse, noe som innebærer at vi skal gjennomføre tilsynet i samsvar med reglene i forvaltningsretten og offentlighetsloven. I tilsynet behandler vi personopplysninger. Les mer om vår behandling av personopplysninger på [www.udir.no/regelverk-og-tilsyn/](http://www.udir.no/regelverk-og-tilsyn/tilsyn/).

1.1. Kort om kommunen

Østre Toten kommune er en kommune i Innlandet fylke og ligger på vestsida av Mjøsa. Østre Toten kommune grenser i nord til Gjøvik kommune og i sør til Eidsvoll kommune og Viken fylke. Kommunen har i underkant av 15 000 innbyggere (SSB 2021). Kommunen har 9 skoler, hvorav 2 er ungdomsskoler. Skolesjef er overordnet leder for alle skolen og rapporterer til kommunedirektør.

Skreia ungdomsskole ligger i tettstedet Skreia, sør i kommunen. Skolen har 199 elever skoleåret 202/2021 (GSI) og har ifølge sin egen hjemmeside 47 ansatte. Elevene er fordelt på 8.-10. trinn.

Det ble varslet tilsyn med skolen på bakgrunn av en helhetlig ROS-analyse. Denne risikovurderingen bygger på informasjon Statsforvalteren har fra ulike kilder.

1.2 Om gjennomføringen av tilsynet

Statsforvalteren åpnet tilsyn med Østre Toten kommune i brev av 05.05.2021. Skolen ble pålagt å levere dokumentasjon til Statsforvalteren. Vi har fått dokumentasjonen for å gjennomføre tilsynet.

Skolens aktivitetsplikt for å sikre at elevene har et trygt og godt skolemiljø er temaet for tilsynet. Vi har kontrollert følgende undertemaer:

1. Plikten til å følge med og gripe inn, varsle, undersøke og sette inn tiltak ved mistanke eller kjennskap til at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø, jf. opplæringsloven §§ 9 A-2, 9 A-3, 9 A-4 og 9-1.
2. Plikten til å gjennomføre, evaluere og tilpasse tiltak, jf. opplæringsloven §§ 9 A-3, 9 A-4, 9 A-9 og 9-1.

Statsforvalteren åpnet tilsyn med skolens aktivitetsplikt med tre deltemaer. Etter en gjennomgang og vurdering av skolens egenvurderinger og dokumentasjon, ble deltema 2 tatt ut og vil bli erstattet av dialogmøte i etterkant av tilsynet. Metodehåndbok for tilsyn gir mulighet for slike vurderinger og endringer undervegs i tilsyn.

Skolen ved rektor ble orientert om endringen i telefonsamtale og e-post av 27.08.2021.

Formålet med tilsynet er å kontrollere om Østre Toten kommune oppfyller kravene i regelverket når det gjelder skolens aktivitetsplikt for å sikre at elevene har et trygt og godt skolemiljø. For å kontrollere dette har vi undersøkt praksis ved Skreia ungdomsskole. Vi ønsker at tilsynet skal være en støtte for skoleeier og skolelederne i kommunen. Vi håper at skoleeier og skolelederne blir styrket i sitt videre arbeid når det gjelder skolemiljø og skolens aktivitetsplikt. Gjennom tilsynet ønsker vi å bidra til å gjøre regelverket bedre kjent og at tilsynet vil ha en læringseffekt.

Vi har ikke sett på hvordan dere oppfyller andre krav i regelverket. I denne rapporten presenterer vi våre foreløpige vurderinger og konklusjoner.

1.3 Avklaringer og definisjoner

Med regelverket mener vi opplæringsloven med forskrifter og andre lover og forskrifter som gjelder for skolen innenfor det området vi kontrollerer. Særlig aktuelle er forvaltningsloven og barnekonvensjonen.

Virkeområdet for kapittel 9 A er skolen, skolefritidsordningen (SFO) og leksehjelpstilbudet. I dette tilsynet omfatter skolemiljø det psykososiale skolemiljøet og ikke det fysiske skolemiljøet.

At rektor skal sikre at skolen oppfyller et krav i regelverket, betyr at rektor må ha bestemt en fast fremgangsmåte for hvordan skolen skal oppfylle kravet. Dette er nødvendig der regelverket gir skolen et handlingsrom for hvordan skolen skal oppfylle kravet, slik at skolen selv må operasjonalisere hvordan den enkelte skal gå frem i hver enkelt sak. Det er ikke et krav at fremgangsmåten er skriftlig, men den må være egnet til å sikre at kravet i loven blir oppfylt i alle saker på den aktuelle skolen. Rektor må i tillegg følge opp at de som jobber på skolen, bruker fremgangsmåten i praksis.

I noen tilfeller har ikke skolen et handlingsrom for hvordan skolen skal oppfylle kravet, fordi fremgangsmåten er gitt. At rektor skal følge opp at skolen oppfyller et krav i regelverket, betyr at rektor må forsikre seg om at den gitte fremgangsmåten blir oppfylt i praksis på skolen. Eksempel: «Følger rektor opp at skolen gjennomfører tiltak i tråd med aktivitetsplanen?». Her følger fremgangsmåten av aktivitetsplanen, men rektor må følge opp at skolen gjør det som følger av aktivitetsplanen.

At rektor skal sørge for at et krav blir oppfylt, betyr at oppgaven er av en slik art at det ikke er nødvendig med en fast fremgangsmåte. Dette kan gjelde mindre oppgaver eller aktiviteter. Eksempel: «Sørger rektor for at skolen tilpasser tiltakene basert på informasjonen om hvordan tiltakene har virket og elevens syn?» Det kan i tillegg gjelde større oppgaver hvor det er unaturlig med en fast fremgangsmåte. Eksempel: «Jobber rektor for at skolen skal praktisere holdninger og verdier som bidrar til et inkluderende og trygt skolemiljø?»

Kravene om at rektor skal sikre, følge opp eller sørge for noe, er alle utslag av rektors plikt til å arbeide systematisk slik at kravene i loven blir oppfylt. Når kontrollspørsmålet ikke inneholder krav om at rektor skal sikre, følge opp eller sørge for noe, betyr det at vi ikke skal vurdere det systematiske arbeidet til rektor, men kun vurdere om skolen oppfyller kravet i praksis.

1.4 Leseveiledning

I tilsynet med Skreia ungdomsskole har vi bedt om egenvurdering fra rektor og ansatte som primært hører til den pedagogiske driften ved skolen; lærere, elevassistenter, fagarbeider, barnevernspedagog, vernepleier, spesialpedagogisk lærer, i tillegg til helsesykepleier og merkantilt personale. Disse gruppene av ansatte er også intervjuet med bakgrunn i innleverte egenvurderinger. I tillegg har Statsforvalteren intervjuet andre ansatte som regelmessig oppholder seg på skolen, men som ikke tilhører den overnevnte ansattgruppen. Sistnevnte ansattgruppe ble ikke bedt om egenvurdering, og intervjuet konsentrerte seg om tre delplikter; følge med, gripe inn og varsle.

I tilsynsrapporten bruker vi begrepene *pedagogisk personalet* og *andre ansatte* for å skille disse to ansattgruppene fra hverandre. Det er i tilsynsrapportens delkapittel 2.1 – 2.5 dette vil være gjeldende. Når det i delkapittel 2.6 – 2.10, samt kapittel 3 vises til *ansatte*, er det det *pedagogiske personalet* det henvises til.

Tilsynsrapportens delkapittel 2.1 – 2.5 omhandler plikter *alle ansatte som jobber på skolen* har og rektor sitt systematiske arbeid knyttet til å sikre at *alle ansatte som jobber på skolen* følger disse pliktene i praksis. Hvem som omfattes av aktivitetsplikten beror på en tolkning av ordlyden «alle som arbeider på skolen» i § 9 A-4 første og andre ledd. I brev fra KD av 26.oktober 2017 fremkommer det at eksempelvis helsesøster og ansatte ved PPT er omfattet av aktivitetsplikten. Prop 57 L viser til at alle som oppholder seg på skolen regelmessig omfattes av aktivitetsplikten, dette vil eksempelvis være renholdere og vaktmestere. I dette tilsynet vil både det pedagogiske personalet og andre ansatte være omfattet av betegnelse «*alle som arbeider på skolen*».

2.Plikten til å følge med og gripe inn, varsle, undersøke og sette inn tiltak ved mistanke eller kjennskap til at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø

Aktivitetsplikten er beskrevet i opplæringsloven (oppl.) § 9 A-4.

Rektor må bestemme hvordan de som jobber på skolen skal arbeide for å oppfylle delpliktene i aktivitetsplikten, og følge opp at dette blir gjort, jf. oppl. §§ 9 A-4 og 9-1.

2.1. Har alle som jobber på skolen, kunnskap om at det er elevens subjektive opplevelse som avgjør om eleven har et trygt og godt skolemiljø?

Rettslige krav

Opplæringsloven § 9 A-2.

Alle som jobber på skolen, skal være oppmerksomme på forhold eller oppførsel som kan tyde på at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø.

Statsforvalterens observasjoner

I egenvurderingene svares det ja på spørsmålet om det er elevenes subjektive opplevelse som avgjør om eleven har et trygt og godt skolemiljø. I tre av de fire intervjuene med ansatte kommer det fram at rektor har elevens rett til et trygt og godt skolemiljø som tema på planleggingsdager og fellesmøter, og at de gjennom det har fått kunnskap om at utgangspunktet for retten er elevens subjektive opplevelse.

Andre ansatte oppgir i intervju at de mener å ikke ha fått denne kunnskapen, men at rektor orienterte dem om temaet før tilsynet. Rektor oppgir at vikarer får informasjon om elevens rett til et trygt og godt skolemiljø og viser til at hun har snakket med andre ansatte og informert om aktivitetsplikten.

Dokumentet *Årshjul skolemiljø* angir aktiviteter som ledelsen ved skolen er ansvarlige for, blant annet å gjennomgå planer og rutiner for et trygt og godt skolemiljø med alle ansatte to ganger per skoleår.

Statsforvalterens vurderinger

Statsforvalteren skal under dette kontrollspørsmålet vurdere om skolen oppfylder kravet i praksis.

Alle som jobber på skolen, må ha eller få kunnskap om at det er elevenes subjektive opplevelse av skolemiljøet som avgjør om elevens rett til et trygt og godt skolemiljø er oppfylt eller ikke. Dersom elevens rett ikke er oppfylt inntreer skolens aktivitetsplikt.

Alle som arbeider ved skolen eller som utfører en tjeneste er omfattet av kravet om å ha kunnskap om elevens subjektive opplevelse og de skal få kunnskap om betydningen av elevens subjektive opplevelse.

Det er ikke avgjørende om en mottar lønn for arbeidet, en har uansett plikt til å følge med dersom en arbeider på skolen og har kontakt med elevene. Dette gjelder blant annet; lærere, ansatte i skoleadministrasjonen, miljøarbeidere, helsesøster, assistenter, vaktmestere, renholdere, kantinemedarbeidere, aktivitetsledere, kursholdere i skolefritidsordningen, frivillige, lærlinger, praksisstudenter.

Statsforvalterens vurdering er, ut fra intervjuene, at mange av de som arbeider ved Skreia ungdomsskole har et bevisst forhold til at det er elevenes subjektive opplevelse som er utgangspunktet for avgjørelsen om en elev har et trygt og godt skolemiljø. Vi registrerer en samstemthet knyttet til at det er rektor som holder ansatte orientert om dette.

Samtidig framkommer det opplysninger om at ikke alle ansattgrupper har denne kunnskapen. Det kan peke i retning av at ikke alle på skolen har fått kunnskap om at det er elevens subjektive opplevelse som avgjør om eleven har et trygt og godt skolemiljø. *Årshjulet skolemiljø* omtaler informasjonsarbeidet som rektor er ansvarlig for å gjennomføre og at alle ansatte er målgruppe. Når andre ansatte tydelig kommuniserer at de ikke har denne informasjonen og kunnskapen om elevens subjektive opplevelse som avgjør om eleven har et trygt og godt skolemiljø, er det Statsforvalteren vurdering at det ikke er tilstrekkelig sannsynliggjort at alle som jobber på skolen har kunnskap om at det er elevenes subjektive opplevelse som avgjør om en elev har et trygt og godt skolemiljø.

Statsforvalterens konklusjon

Statsforvalterens konklusjon er at det pedagogiske personalet har kunnskap om at det er elevens subjektive opplevelse som avgjør om eleven har et trygt og godt skolemiljø, jf. opplæringsloven § 9 A-2, men at andre ansatte ikke har kjennskap til dette.

2.2. Sikrer rektor at alle som jobber på skolen, følger med på om elevene har et trygt og godt skolemiljø, og at de følger spesielt godt med på elever med en særskilt sårbarhet?

Rettslige krav

Opplæringsloven §§ 9 A-4 første og sjuende ledd og 9-1.

Alle som jobber på skolen, skal være oppmerksomme på forhold eller oppførsel som kan tyde på at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø. Dere skal følge spesielt godt med på sårbare elever. Dere må skaffe dere informasjon fra elevene om hvordan de opplever skolemiljøet. Det er elevenes egne subjektive opplevelse av skolemiljøet som er avgjørende. Dere skal dokumentere hvordan dere følger med. Rektor skal sikre at alle som jobber på skolen vet at de skal følge med, og følge opp at det blir gjort.

Statsforvalterens observasjoner

Har rektor gitt alle som jobber på skolen kompetanse slik at de kan gjenkjenne tegn på at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø?

Det pedagogiske personalet oppgir i egenvurderingene og i intervjuene at de har kompetanse på å gjenkjenne tegn på at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø. Det vises til rektors informasjon på planleggingsdager hvert år og til Visma Veilederens kurs om § 9 A som det

pedagogisk personale har gjennomført. Det vises også til skolens plan for trygt og godt skolemiljø i Østre Toten kommune og Skreia ungdomsskole. Det oppgis at skolen har arbeidet sammen med Læringsmiljøsentret i Stavanger, samt hatt samarbeid med Tove Flack og Inger Bergkastet knyttet til tema skolemiljø.

Rektor opplyser i egen vurderingen og i intervjuet at *Årshjul skolemiljø* har aktiviteter gjennom skoleåret der personalet blir holdt orientert om temaet; rutiner og planer knyttet til skolemiljøet, gjennomgang av aktivitetsplikten, og drøftinger og avklaringer rundt ulike problemstillinger knyttet til praksis. I intervju viser rektor til at vikarer blir orientert om elevens rett til et trygt og godt skolemiljø og aktivitetsplikten, samt skolens inspeksjonsordning. Det vises til plan for trygt og godt skolemiljø. Planen beskriver rektors ansvar når det kommer til å informere vikarer og andre ansatte som renholdere, vaktmestere, helsesykepleier og evt. andre som oppholder seg på skolen.

Andre ansatte oppgir i intervju at de mener de ikke har fått informasjon om dette. De understreker derimot at rektor snakket med dem om hva tema for intervjuet i tilsynet var, og at de har fått informasjon i «papirformat» nå. Det framkommer i intervjuet at andre ansatte ikke har egne møtearenaer med skolen eller rektor.

Er de som jobber på skolen kjent med hvilke forhold som kan gjøre eleven særskilt sårbar?

Både i egen vurderingen og i intervjuene med pedagogisk personale framkommer det opplysninger om at de er gjort kjent med forhold som kan gi særskilt sårbarhet hos elever. Det framkommer også opplysninger om at temaet er til drøfting på trinnmøter. I tillegg opplyses det om at plan for trygt og godt skolemiljø beskriver kjennetegn på særskilt sårbarhet hos elever og at årshjul skolemiljø angir når temaet tas opp gjennom skoleåret.

Pedagogisk personale viser til at det følges med på elevene både i klasserommet og i friminuttene. Det opplyses at skolen har inspeksjonsplaner der det tas spesielle hensyn til særskilt sårbare elever. I tillegg opplyses det om at det jevnlig følges med på hvilke elever som til enhver tid defineres som særskilt sårbare.

Andre ansatte oppgir i intervjuet at de har sett elever som ser triste ut og som er mye alene og at de har sagt ifra til lærere om dette.

Følger rektor opp at alle som jobber ved skolen i praksis er oppmerksomme på forhold eller oppførsel som kan tyde på at en elev ikke har det bra og følger spesielt godt med på elever som kan være særskilt sårbare?

Det opplyses om at rektor orienterer personalet ved oppstart hvert skoleår og har halvårslige repetisjoner. Rektor viser til plan for trygt og godt skolemiljø og årshjul for skolemiljø der det framkommer hva særskilt sårbarhet er, og hvordan særskilt sårbarhet kan avdekkes hos elever.

Det framkommer i egen vurderingene og i intervjuene med pedagogisk personale at trinnmøtene hver uke tar opp elever det skal følges ekstra med på slik at lærere og ansatte på trinnet er orientert om hvilke rammer enkeltelever skal ha rundt seg og hva det skal følges med på.

Rektor opplyser i tilsynet om møtestrukturen på skolen. Alle lærer og voksne som i hovedsak hører til et trinn, deltar på trinnets trinnmøter hver uke. Trinnene utveksler informasjon en gang per uke. Videre vises det til tid for utviklingsarbeid eller fagseksjonsmøter fast annenhver uke. Plangruppemøter og tverrfaglig team som gjennomføres hver uke, oppgir rektor som særlig viktige møtearenaer, både for framgang i trinnmøtene og for støtte og hjelp for lærere i arbeidet med å sikre trygt og godt skolemiljø. Videre oppgis det at sosialfaglig ansatte og assistenter har drøftingsmøter knyttet til enkeltelever jevnlig.

Sikrer rektor at skolen innhenter tilstrekkelig informasjon fra elevene om hvordan de har det på skolen?

I egenvurderingene kommer det fram at ansatte mener skolen innhenter tilstrekkelig informasjon om hvordan elevene har det på skolen. Det opplyses om at skolen gjennomfører Elevundersøkelsen, Spekter, relasjonssirkel og at skolen utarbeider sosiogram for elevgrupper.

Videre understrekes det i intervjuene at elevsamtaler og utviklingssamtaler som gjennomføres to ganger per år også gir skolen informasjon om elevens opplevelse av sitt skolemiljø.

Dokumenterer skolen hva som blir gjort for å følge med på om elevene har et trygt og godt skolemiljø?

Det opplyses om i intervju og egenvurderingen at skolen har digital logg for hver elev i sikker mappe på teams, og at loggskjemaet føres av alle lærere. Rektor viser til at skjemaet viser dato for hendelse, hva tema har vært og hvem som har utført samtale. Rektor oppgir i intervju at med denne loggen for hver elev, er det oversiktlig for alle å følge med, samt at dokumentasjonen knyttet til plikten er samlet på et sted. Ansatte oppgir at både VismaFlyt og Transponder brukes til dokumentasjon i tillegg til den analoge elevmappa. Det framkommer at referat fra trinnmøter, drøftingsmøter og tverrfaglig team arkiveres elektronisk i låst mappe på teams der navngitte elever drøftes.

Statsforvalterens vurderinger

Statsforvalteren skal under dette spørsmålet vurdere rektors plikt til å arbeide systematisk og om rektor har en bestemt fremgangsmåte for hvordan skolen skal oppfylle kravet. Opplæringsloven gir skolen et handlingsrom for hvordan de skal oppfylle kravet. Skolen må da selv operasjonalisere hvordan den enkelte skal gå frem i hver enkelt sak. Det er ikke krav om at fremgangsmåten skal være skriftlig, men den må være egnet til å sikre at kravet i loven blir oppfylt i alle saker på den aktuelle skolen.

Den enkelte ansatte skal «*være årvåken og aktivt observere hvordan elevene agerer hver for seg og seg imellom*» jf. forarbeidene til bestemmelsen, Prop. 57 L side 22. «*At de ansatte har slik kompetanse er både rektors ansvar som del av det systematiske arbeidet for å sikre elevene et trygt og godt skolemiljø, jf. forslaget til §9 A-3, og skoleeiers ansvar ...*». Det er en del av rektors ansvar gjennom det systematiske arbeidet at de ansatte har den nødvendige kompetansen til å se hvilke omstendigheter de må følge opp videre gjennom bl.a. undersøkelser. Elever som ikke opplever å ha et trygt og godt skolemiljø kan uttrykke dette på ulike måter. Rektor må sikre at de ansatte har

kompetanse til å gjenkjenne disse tegnene. De må ha kompetanse i å vite hva de skal se etter og hvordan de skal følge med.

På bakgrunn av svarene i RefLex og intervju med det pedagogiske personalet, vurderer Statsforvalteren at rektor sikrer at disse er gitt kompetanse i hvordan gjenkjenne tegn på at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø og hvilke forhold som kan gjøre en elev særskilt sårbar. Informasjonen fra egenvurderingene og fra intervjuene indikerer at rektor har en framgangsmåte som er kjent og etterlevd i det pedagogiske personalet ved skolen. Det er også Statsforvalteren vurdering at skolen jevnlig innhenter informasjon om hvordan eleven generelt opplever skolemiljøet på Skreia ungdomsskole.

Det er Statsforvalteren vurdering at rektor legger for dagen et system for å dokumentere hvordan det følges med. Opplysninger fra det pedagogiske personalet tyder på at systemet er kjent og i bruk.

Prop 57 L legger til grunn en definisjon om at alle som oppholder seg på skolen regelmessig omfattes av aktivitetsplikten. Kravet i følge med-plikten er at ansatte skal være kjent med og at rektors aktivitet skal være både å informere og følge opp at ansatte har forstått informasjonen slik at kravet i plikten kan etterleves. Statsforvalteren mener at det er sannsynlig at rektor er kjent med at ansattgrupper som oppholder seg på skolen regelmessig skal ha informasjon om aktivitetsplikten. Statsforvalteren trekker ikke i tvil at rektor har informert andre ansatte. I intervjuet med andre ansatte kommer det fram at rektor har snakket med dem før intervjuet og at de vet om aktivitetsplikten nå. Spørsmålet er likevel om dette er tilstrekkelig aktivitet fra rektors side når sikrekravet også inneholder momentet med å følge opp at ansatte faktisk har kunnskap, og følger med i praksis. I intervjuet med andre ansatte framkommer det opplysninger om at de ser mye som foregår i elevgruppene. Det uttrykkes en forståelse om at deres jobb ikke er å se etter og høre hva elevene driver med, selv om de uttrykker at de får med seg mye av det som skjer. Statsforvalteren mener at det er sannsynlig at andre ansatte nå vet at de skal følge med på elevenes skolemiljø, men at rektor ikke i tilstrekkelig grad har sikret at denne gruppen ansatte har rett kunnskap om aktivitetsplikten og kunnskap om sammenhengen mellom elevens subjektive opplevelse og de ulike delpliktene, herunder hvilket ansvar de har knyttet til delpliktene følge med, gripe inn og varsle.

Statsforvalterens konklusjon

Statsforvalterens konklusjon er at rektor ved Skreia ungdomsskole ikke fullt ut sikrer at alle som jobber ved skolen følger med på om elevene har et trygt og godt skolemiljø, og at de følger spesielt godt med på elever med særskilt sårbarhet jf. opplæringsloven §§ 9 A-4 første og sjuende ledd og 9-1.

2.3. Sørger rektor for at alle som jobber på skolen, griper inn mot krenkelser som for eksempel utestenging, isolering, baksnakking, mobbing, vold, diskriminering og trakassering, dersom det er mulig?

Rettslige krav

Opplæringsloven §§ 9 A-4 første og sjuende ledd og 9-1.

Plikten til å gripe inn handler om umiddelbart å stanse negativ oppførsel, for eksempel ved å bryte opp en slåsskamp eller stanse en utfrysningssituasjon. Alle som jobber på skolen, skal ha nulltoleranse mot krenkelser som for eksempel utestenging, isolering, baksnakking, mobbing, vold, diskriminering og trakassering. Dere skal dokumentere hvordan dere griper inn. Rektor skal sørge for at alle som jobber på skolen griper inn mot krenkelser.

Statsforvalterens observasjoner

Har alle som jobber på skolen kompetanse til å gripe inn?

Rektor oppgir at alle er gjort kjent med delplikten, både på planleggingsdager og ved jevnlig oppfølging gjennom skoleåret. Deltakelse både på kommunale kursdager og regionsvis dialogkonferanser med temaet har gitt ansatte kompetanse i delpliktene, herunder gripe innplikten. Videre i rektors egenvurdering pekes det på utfordringen med å sørge for at andre ansatte (renholdere og vaktmestere) følger opp delplikten. Det framkommer i intervjuet med andre ansatte at de ikke har grepet inn selv, men at de ved en anledning har gitt informasjon til lærer om forhold de har sett i elevgrupper.

Videre i intervju med rektor kommer det fram at skolen har særlig blick på inspeksjon og den voksnes rolle i friminuttet. Rektor mener erfaringer har gitt kunnskap om hvordan personalet skal opptre når de har inspeksjon og at de skal være oppsøkende for å komme i posisjon til å være årvåken til å kunne gripe inn ved behov.

Pedagogisk personale oppgir i egenvurderingene og i intervjuene at kurs via Visma Veilederen har gitt dem kunnskap og kompetanse i delplikten, i tillegg til rektors informasjon på planleggingsdager og på fellesmøter gjennom skoleåret.

Andre ansatte oppgir i intervju at de ikke har grepet inn i situasjoner, men at de har noen ganger har gitt beskjed til lærere.

Forsikrer rektor seg om at alle griper inn, dersom det er mulig?

Det framkommer i egenvurderinger og i intervjuene med pedagogisk personale at rektor går gjennom skolens rutiner ved oppstart av nytt skoleår og at temaer omkring plikten til å gripe inn stadig er oppe til drøfting. Det framkommer også informasjon om at skolen drøfter delplikten sett opp mot når det skal gripes inn og muligheten til å gripe inn sett opp mot rutinene for

håndtering av vold og trusler. Det vises til rutinen for håndtering av vold og trusler i grunnskolen gjeldende for skolene i Østre Toten kommune.

Dokumenterer skolen situasjoner hvor ansatte har grepet inn?

Det framkommer i tilsynet at skolen har opprettet digital logg for alle elever i Teams, der alle ansatte legger inn informasjon dersom det er grepet inn overfor en elev. I delkapittel 2.2 omtales bruk av den digitale elevloggen og loggskjemaet.

Statsforvalterens vurderinger

Statsforvalteren skal under dette kontrollspørsmålet vurdere rektors systematiske arbeid. Det er ikke nødvendig med en fast fremgangsmåte for at rektor skal oppfylle kravet om å «sørge for».

Gripe-inn-plikten skiller seg fra tiltaksplikten ved at de handlingene som iverksettes er utledet fra en situasjon som pågår og som er relativt akutt og hvor den ansatte umiddelbart må handle. Formålet med gripe-inn-plikten er å umiddelbart stanse negativ atferd. I forarbeidene til loven står det blant annet om gripe-inn-plikten at det er *«svært viktig at rektor, som en del av skolens systematiske arbeid, sørger for at de ansatte kjenner plikten til å gripe inn og at de har kompetanse om hvordan det bør gjøres»*.

Statsforvalteren vurderer at rektor har sørget for at det pedagogiske personalet griper inn mot krenkelser de ser og som det er mulig å gripe inn i. Informasjon fra egenerveringene og intervju peker i samme retning og tydeliggjør en omforent forståelse og etterlevelse av delplikten.

Statsforvalteren vurderer at det er sannsynliggjort at skolen dokumenterer situasjoner dersom det gripes inn.

Delplikten gripe inn skal også gjelde andre ansatte som regelmessig oppholder seg på skolen. Statsforvalteren viser også til vurderinger fra kapittel 2.1 og 2.2. Når gruppen andre ansatte oppgir i intervjuet at de observerer atferd de reagerer på i elevgruppene og at de har sett elever som har går mye alene, er det klart for Statsforvalteren at det har vært forhold de kunne ha grepet inn i. Når de opplyser til oss at de aldri har grepet inn selv, men at de har levert sine observasjoner til lærer, kan det indikere at rektor ikke i tilstrekkelig grad har sørget for nok informasjon og deretter fulgt opp at andre ansatte har forstått sitt ansvar knyttet til delplikten. Vår vurdering er at rektor ikke fullt ut har sikret at denne gruppen ansatte har tilstrekkelig kunnskap om sitt ansvar knyttet til plikten å gripe inn.

Statsforvalterens konklusjon

Statsforvalterens konklusjon er at rektor ved Skreia ungdomsskole ikke i tilstrekkelig grad sørger for at alle som jobber ved skolen griper inn mot krenkelser som for eksempel utestenging, isolering, baksnakking, mobbing, vold, diskriminering og trakassering, dersom det er mulig jf. opplæringsloven §§ 9 A-4 første og sjuende ledd og 9-1.

2.4. Sikrer rektor at alle som jobber på skolen, varsler rektor dersom de får mistanke om eller kjennskap til at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø?

Rettslige krav

Opplæringsloven §§ 9 A-4 andre og sjuende ledd og 9-1.

Plikten til å varsle rektor gjelder all mistanke om eller kjennskap til at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø. Tilsvarende gjelder tilfeller der en elev sier ifra om at han eller hun ikke opplever skolemiljøet som trygt og godt.

Å ha en mistanke vil si å ha en følelse av eller antagelse om at eleven ikke har det trygt og godt på skolen. Saken bestemmer hvor raskt rektor må få varsel.

Rektor skal sikre at alle som jobber på skolen vet at de skal varsle, og følge opp at det blir gjort. Dere skal dokumentere det dere gjør for å varsle.

Statsforvalterens observasjoner

Har rektor en bestemt fremgangsmåte som sikrer at alle som jobber på skolen varsler rektor dersom de får mistanke eller kjennskap til at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø?

Både i egenvurderingene og i intervjuene med pedagogisk personale framkommer det at de varsler rektor via varsleskjema. I intervjuene understrekes det at varsler gjentas dersom det er kommet til nye momenter knyttet til en sak. Det oppgis at varsleskjema brukes.

Rektor oppgir i intervju at andre ansatte (renholdere og vaktmester) har fått beskjed om at varsler kan gis muntlig. Det begrunnes med at de ikke kan navn på elever. I intervjuet med andre ansatte oppgis det at de ikke vet om varsleskjemaet skolen bruker og at de ikke har varslet om forhold tidligere.

Følger rektor opp at fremgangsmåten brukes i praksis?

Det framkommer i tilsynet at rektor har stedfortreder som kan motta varsler i hennes fravær. Rektor sier i intervju at det jevnlig gis påminnelse gjennom skoleåret om delplikten og henviser til årshjul for skolemiljø. Dette bekreftes gjennom intervjuene med det pedagogiske personalet.

Rektor viser til at varsler følges opp i tverrfaglig team. Tverrfaglig team, der rektor deltar, vurderer varslene som kommer inn, ser på hva som er gjort for eleven og vurderer hva som eventuelt må gjøres videre i saken. Ansvarlig for videre oppfølging bestemmes også i tverrfaglig møte. Mal for varsleskjema er lagt ved som dokumentasjon. Varsleskjema inneholder avkrysning om at elev er gjort oppmerksom på og er innforstått med at rektor informeres om varselet. Informasjon fra intervjuene viser at elevene alltid blir orientert om at rektor får kjennskap til saken og at dette er en praksis som gjelder.

Blir det dokumentert dersom en ansatt varsler rektor om at en elev ikke har det trygt og godt?

Rektor sier at alle ansatte er kjent med varsleskjema som ligger lett tilgjengelig flere steder på skolen. Det oppgis at varsleskjema legges til rektor etter utfylling. Både rektor og det pedagogiske personalet oppgir at de er kjent med gjentatt varsling og viser til at det kan foreligge flere varsleskjema i en og samme sak.

Statsforvalterens vurderinger

Statsforvalteren skal under dette kontrollspørsmålet vurdere rektors systematiske arbeid og om rektor har en bestemt fremgangsmåte for hvordan skolen skal oppfylle kravet. Opplæringsloven gir skolen et handlingsrom for hvordan skolen skal oppfylle kravet. Skolen må da selv operasjonalisere hvordan den enkelte skal gå frem i hver enkelt sak. Det er ikke noe krav om at fremgangsmåten er skriftlig, men den må være egnet til å sikre at kravet i loven blir oppfylt i alle saker på den aktuelle skolen.

Ved at ansatte skal varsle om all mistanke om eller kjennskap til at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø. Så legges noe av grunnlaget for at rektor får en overordnet oversikt over hvordan elevene har det på skolen. Gjennom varslene skal rektor få et utgangspunkt for å følge opp enkeltsaker som igjen kan gi rektor kunnskap om det systematiske arbeidet ved skolen. Gjennom varsler skal rektor få et helhetlig bilde av situasjonen ved skolen.

Gjennom informasjonen Statsforvalteren får i tilsynet er det sannsynlig at det pedagogiske personalet varsler rektor dersom de får mistanke om eller kjennskap til at en elev ikke har det trygt og godt på skolen. Det er også sannsynlig at gjentatt varsling er kjent og brukt i saker. Statsforvalteren vurderer at skolens framgangsmåte er kjent og i bruk i det pedagogiske personalet ved skolen. Det er sannsynliggjort at varsler gir rektor oversikt og et helhetlig bilde av skolen, og at rektor følger opp at informasjon i varsler blir fulgt opp.

Når andre ansatte ikke har tatt i bruk skjema, kan det bero på at rektor har sagt at denne gruppen ansatte kan varsle muntlig til rektor. Men når gruppen andre ansatte gir uttrykk for at de heller ikke har varslet muntlig til rektor om forhold de selv har observert, kan det bero på at de ikke i stor nok grad har forstått sitt ansvar knyttet til denne delplikten. De oppgir imidlertid at de noen ganger har levert informasjon til lærere om det de har sett og observert, jf. følge medplikten, men Statsforvalteren vurderer at det ikke er tilstrekkelig for å oppfylle kravet som stilles i delplikten. Rektor har oppgitt at hun har en stedfortreder som mottar varsler i hennes sted, men det framkommer ingen informasjon om at rektor har delegert ansvar med mottak av varsler til den enkelte lærer. Det er det heller ikke anledning til. Prop 57 L s. 23 gir rektor mulighet til gjennom delegasjon å fastsette at en annen person på skolen skal ta imot varsler. Det er Statsforvalterens vurdering at det ikke er sannsynlig at gruppen andre ansatte har forstått hva som ligger i plikten til å varsle, at rektors framgangsmåte ikke er fulgt opp, og at rektor derfor ikke fullt ut sikrer at framgangsmåten med å varsle følges av alle ansatte.

Statsforvalterens konklusjon

Statsforvalterens konklusjon er at rektor ved Skreia ungdomsskole ikke i tilstrekkelig grad sikrer at alle som jobber på skolen, varsler rektor dersom de får mistanke om eller kjennskap til at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø jf. opplæringsloven §§ 9 A-4 andre og sjuende ledd og 9-1.

2.5. Sikrer rektor at alle som jobber på skolen, varsler rektor så raskt som saken tilsier?

Rettslige krav

Opplæringsloven §§ 9 A-4 andre ledd og 9-1.

Plikten til å varsle rektor gjelder all mistanke om eller kjennskap til at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø. Tilsvarende gjelder tilfeller der en elev sier ifra om at han eller hun ikke opplever skolemiljøet som trygt og godt.

Å ha en mistanke vil si å ha en følelse av eller antagelse om at eleven ikke har det trygt og godt på skolen. Saken bestemmer hvor raskt rektor må få varsel. Rektor skal sikre at alle som jobber på skolen vet at de skal varsle, og følge opp at det blir gjort.

Statsforvalterens observasjoner

Har rektor avklart hvilke saker de som jobber på skolen skal varsle om straks og hvor raskt de skal varsle om andre saker?

Det framkommer i egenvurderingen at rektor blir varslet raskt ved alvorlige tilfeller og at hun gjerne blir kontaktet på telefon hvis hun ikke er til stede på skolen i de mest alvorlige tilfellene. Rektor oppgir i intervju at ansatte vet at det skal varsles raskt og begrunner det med jevnlig påminnelser om aktivitetspliktens delplikter med henvisning til plan for trygt og godt skolemiljø og årshjul for skolemiljø. Rektor viser til at hun har stedfortreder som mottar varsler i hennes sted. Det pedagogiske personalet oppgir i intervju at alle skal varsle raskt og at varsleskjema skal leveres så raskt som mulig til rektor eller stedfortreder.

I intervjuene med pedagogisk personalet kommer det fram at det er en lav terskel på skolen for varsling og at saker blir tatt tak i raskt i tverrfaglig team, og at det er en omforent forståelse for hvor raskt det skal varsles i saker. Videre oppgis at ved alvorlig tilfelles varsles det omgående til rektor.

Statsforvalteren valgte å ikke stille spørsmålet til gruppen andre ansatte, da de ikke var kjent med varsleplikten og heller ikke har gitt varsel.

Statsforvalterens vurderinger

Statsforvalteren skal under dette spørsmålet vurdere om rektor har en bestemt fremgangsmåte for hvordan skolen skal oppfylle kravet. Opplæringsloven gir skolen et handlingsrom for hvordan

de skal oppfylle kravet. Skolen må da selv operasjonalisere hvordan den enkelte skal gå frem i hver enkelt sak. Det er ikke noe krav om at fremgangsmåten er skriftlig, men den må være egnet til å sikre at kravet i loven blir oppfylt i alle saker på den aktuelle skolen.

Saker etter kapittel 9A kan ha ulikt innhold og noen saker er mer tidssensitive enn andre. Noen saker har en slik karakter at de som jobber på skolen må varsle rektor straks om mistanken eller kjennskapen. Andre saker kan være av en slik karakter at de voksne kan vente noe før de varsler til rektor. Det følger av forarbeidene til bestemmelsen, Prop. 57L side 24 at «*departementet forutsetter at ledelsen og de ansatte på den enkelte skole vil finne frem til gode løsninger for hvordan varsling skal skje og hvordan informasjonen i varslingene skal ivaretas*».

På bakgrunn av informasjonen fra egenerveringene og intervjuene med det pedagogiske personalet, vurderer Statsforvalteren at skolen legger fram en praksis der det varsles og at det varsles raskt i alvorlige tilfeller.

I likhet med delkapittel 2.1 – 2.4 er kravet at alle ansatte som jobber på skolen skal varsle rektor raskt, jf. Prop 57 L s. 20. Statsforvalteren konkluderte med i delkapittel 2.1 -2.4 at skolens framgangsmåter ikke var godt nok kjent for alle ansatte på skolen. Det vil gjelde også i dette delkapitlet. De andre ansatte har ikke varslet rektor om forhold det har observert og sett. Dermed er det Statsforvalteren samlede vurdering at rektor ikke fullt ut sikrer at alle som jobber på skolen varsler rektor så raskt som saken tilsier.

Statsforvalterens konklusjon

Statsforvalterens konklusjon er at rektor ved Skreia ungdomsskole ikke fullt ut sikrer at alle som jobber på skolen, varsler rektor så raskt som saken tilsier, jf. opplæringsloven §§ 9 A-4 andre ledd og 9-1.

2.6. Varsler rektor skoleeieren om alvorlige tilfeller?

Rettslige krav

Opplæringsloven § 9 A-4 andre ledd andre punktum og sjuende ledd.

Rektor skal varsle skoleeieren om alvorlige tilfeller. Dette kan gjelde saker der krenkelsene er særlig voldelige eller integritetskrenkende, eller der skolen over noe tid ikke har klart å løse en sak. Dere skal dokumentere det dere gjør for å varsle.

Statsforvalterens observasjoner

Rektor oppgir i intervjuet at hun har varslet skoleeier ved alvorlige tilfeller. Hun viser til eksempler og at varsling gjerne har vært via telefon. Videre oppgir rektor at hun har loggført henvendelsene hun har gjort til skoleeier. Rektor oppgir videre i intervjuet at det nå er utarbeidet varsleskjema som brukes ved varsling til skoleeier. Varsleskjema er vedlagt skolens dokumentasjon.

Statsforvalterens vurderinger

Statsforvalteren skal under dette kontrollspørsmålet kontrollere om skolen oppfyller kravet i praksis.

Formålet med rektors varslingsplikt er å gjøre skoleeier kjent med saker slik at skoleeier kan involvere seg i hvordan skolen håndterer saken. Skoleeier kan innføre rutiner for når skolen skal varsle og rutinene kan sette en lavere terskel for når varslingsplikten inntreffer enn det regelverket legger opp til.

Statsforvalteren vurderer at det er tilstrekkelig sannsynliggjort at rektor vet om og ivaretar plikten til å varsle i alvorlige tilfeller. Dette begrunnes med at rektor har gjort rede for når og hvordan dette gjøres samt vist til eksempler hvor dette er gjort.

Statsforvalterens konklusjon

Statsforvalterens konklusjon er at rektor ved Skreia ungdomsskole varsler skoleeieren om alvorlige tilfeller, Opplæringsloven § 9 A-4 andre ledd andre punktum og sjuende ledd.

2.7. Sikrer rektor at skolen undersøker saken når skolen har mistanke om eller kjennskap til at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø?

Rettslige krav

Opplæringsloven §§ 9 A-4 tredje og sjuende ledd og 9-1.

Så snart dere får mistanke om eller kjennskap til at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø skal dere undersøke saken nærmere.

Alle elever som er involvert i saken, har rett til å uttale seg. Dere skal tilrettelegge og ufarliggjøre samtalen. Elevene kan ha med seg foreldrene eller andre som støtte eller få dem til å uttale seg på sine vegne.

Undersøkelsene skal få frem fakta om situasjonen, bakgrunnen for elevens opplevelse og hva i elevens omgivelser som påvirker hvordan eleven opplever skolemiljøet. Dere må innhente nok informasjon til å avdekke hva som har skjedd, og om én eller flere elever opplever at skolemiljøet ikke er trygt og godt. Dere skal dokumentere hvordan dere undersøker saken. Rektor skal sikre at alle som jobber på skolen vet at de skal undersøke, og følge opp at det blir gjort.

Statsforvalterens observasjoner

Har rektor en bestemt fremgangsmåte som sikrer at skolen undersøker saken tilstrekkelig grundig? Følger rektor opp at fremgangsmåten brukes i praksis?

I egenvurderingene svarer rektor og de ansatte ja på spørsmålet om skolen alltid undersøker saken når det er mistanke om eller kjennskap til at en elev ikke har det trygt og godt på skolen. Det framkommer videre at tverrfaglig team, sammen med kontaktlærer vurdere og avgjør hvem

som skal være ansvarlig for å gjennomføre undersøkelser i saken. Rektor oppgir i intervju at skolen hele tiden søker å velge ansatt med god relasjon til eleven saken gjelder for blant annet gjennomføring av elevsamtaler. Det understrekes at kontaktlærer alltid skal være delaktig i undersøkelsesfasen.

Videre i intervjuene framkommer det at skolen benytter ulike typer undersøkelsesmetoder. Det nevnes samtaler med elever, samtaler med foreldre, observasjoner, Spekter og relasjonskartlegginger. Det vises også til at resultater fra Elevundersøkelsen og resultater fra årlig gjennomføring av Spekter automatisk knyttes til enkeltsaker.

Rektor oppgir i intervju at undersøkelsesmetoder bestemmes ut fra den enkelte sak for å sikre at de forhold rundt eleven som virker inn på skolemiljøet blir satt søkelys på. Dette vurderes i tverrfaglig team.

Dokumenteres det som gjøres for å undersøke saken?

I intervjuene framkommer det informasjon om at det gjøres kartleggingssamtale med alle involvert parter og referatet fra kartleggingssamtalene legges i elevmappa på Teams. Det vises til skolens skjema for kartleggingssamtale og prosedyre for bruk av skjema.

Videre framkommer det informasjon om at skolen gjennomfører Spekter. Dokumentasjonen viser at skolen har utarbeidet egen prosedyre gjennomføring av undersøkelsen og hvordan resultatene skal brukes.

Det opplyses i tilsynet at alle undersøkelsesresultater knyttet til enkeltsaker der elev opplever å ikke ha et trygt og godt skolemiljø lagres i elevens digitale elevmappe eller sammen med aktivitetsplanen.

I dokumentasjonen i tilsynet er det lagt ved eksempelsaker som viser utfylte aktivitetsplaner med tilhørende varsleskjema, kartleggingssamtalskjema og elevlogg. Aktivitetsplanene viser evaluering som er gjort underveis i gjennomføring av tiltak.

Rektor og ansatte oppgir at skolens aktivitetsplaner er arkivert i et eget Team, der dokumentasjon knyttet til elevens sak ligger. Skolen dokumenterer i tillegg i elevens digitale logg.

Rektor oppgir i intervju at ny aktivitetsplanmal er utarbeidet for bruk på alle skoler i kommunen. Det ble opplyst at aktivitetsplan og tilhørende dokumentasjon vil deretter legges i «Sikker sak», som er oppgitt til å være en ny elektronisk portal til bruk for skolene i kommunen.

Statsforvalterens vurderinger

Statsforvalteren skal under dette spørsmålet vurdere om rektor har en bestemt fremgangsmåte for hvordan skolen skal oppfylle kravet. Opplæringsloven gir skolen et handlingsrom for hvordan de skal oppfylle kravet. Skolen må da selv operasjonalisere hvordan den enkelte skal gå frem i hver enkelt sak. Det er ikke noe krav om at fremgangsmåten er skriftlig, men den må være egnet til å sikre at kravet i loven blir oppfylt i alle saker på den aktuelle skolen.

Plikten til å undersøke saker ble utvidet ved innføringen av de nye reglene i 2017 ved at skolen skal undersøke *all* mistanke eller kjennskap til at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø. Undersøkelsesplikten er ikke avgrenset til kun å gjelde tilfeller som f.eks mobbing, diskriminering, vold eller rasisme. Videre er undersøkelsesplikten ikke avgrenset til at årsaken til elevens opplevelse må ha sitt utgangspunkt i forhold som skjer i skoletiden og på skolens område.

Statsforvalteren vurderer at skolen har en fast framgangsmåte for å undersøke saker tilstrekkelig grundig da skolen viser til et bredt utvalg av undersøkelsesmetoder, og at skolen vurderer hensiktsmessigheten knyttet til hvilke undersøkelsesverktøy som skal velges i de ulike sakene. Vi vurderer også at rektor følger opp at framgangsmåten brukes i praksis, da rektor har aktiv kommunikasjon med ansatte i de enkelte sakene gjennom tverrfaglig team og på den måten holder seg orientert om framgang i sakene.

Statsforvalteren forstår at skolen ser fram til å få tilgang til «Sikker sak» for dokumentering av skolemiljøsaker og at skolen enklere kan samle dokumentasjonen elektronisk på en trygg og sikker måte. Imidlertid vurderer Statsforvalteren at skolen på tilsynstidspunktet dokumenterer i tilstrekkelig grad det som blir gjort i tilknytning til undersøkelser i skolemiljøsaker.

Statsforvalterens konklusjon

Statsforvalterens konklusjon er at rektor ved Skreia ungdomsskole sikrer at skolen undersøker saken tilstrekkelig grundig når skolen har mistanke om eller kjennskap til at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø, jf. opplæringsloven §§ 9 A-4 tredje og sjuende ledd og 9-1.

2.8. Sikrer rektor at skolen undersøker saken snarest?

Rettslige krav

Opplæringsloven §§ 9 A-4 tredje ledd og 9-1.

Så snart dere får mistanke om eller kjennskap til at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø skal dere undersøke saken nærmere. Rektor skal sikre at alle som jobber på skolen vet at de skal undersøke, og følge opp at det blir gjort.

Statsforvalterens observasjoner

Har rektor en framgangsmåte som sikrer at saken undersøkes snarest? Følger rektor opp at framgangsmåten brukes i praksis?

Vi får opplyst i tilsynet at saker som varsles til rektor tas opp i tverrfaglig team. Tverrfaglig team holdes hver mandag. Vi har tidligere omtalt og vurdert at rektor har en framgangsmåte som er kjent og som hun følger opp blir skolen undersøker saker der det er kjennskap til at eleven ikke har et trygt og godt skolemiljø.

Ansatte og rektor svarer ja i egenvurderingen og viser til femdagers fristen for å undersøke og påbegynne en sak. Det framkommer i intervju at alvorlighetsgraden på saken er avgjørende for hvor snart det skal undersøkes.

Statsforvalterens vurderinger

Statsforvalteren skal under dette spørsmålet vurdere om rektor har en bestemt fremgangsmåte for hvordan skolen skal oppfylle kravet. Opplæringsloven gir skolen et handlingsrom for hvordan de skal oppfylle kravet. Skolen må da selv operasjonalisere hvordan den enkelte skal gå frem i hver enkelt sak. Det er ikke noe krav om at fremgangsmåten er skriftlig, men den må være egnet til å sikre at kravet i loven blir oppfylt i alle saker på den aktuelle skolen.

Som tidligere skrevet er saker som gjelder mistanke eller kjennskap til at elever ikke har et trygt og godt skolemiljø tidssensitive. Regelverket har derfor krav til at saker skal undersøkes så snart som mulig. For at skolen skal kunne ivareta tiltaksplikten så må de undersøke saken.

Undersøkelsene etter kapittel 9A kan også avdekke omstendigheter eller forhold rundt elever som skal eller bør følges opp av andre instanser alene eller i samarbeid med skolen., jf. Prop. 57 L (2016-2017) s. 78. Det kan være nødvendig at skolen involverer andre instanser, men skolen skal selv sørge for en forsvarlig fremdrift i oppstarten av egne undersøkelser.

Svarene fra ansatte og rektor indikerer at det foreligger en framgangsmåte for hvordan skolen undersøker saken, jf. delkapittel 2.7 der vi konkluderte med at skolen undersøker saker i henhold til kravet i delplikten. I tilsynet framkommer opplysninger om hvordan rektor har rigget tverrfaglig team som et fora der varsler fra ansatte blir tatt opp og vurdert. I dette teamet vurderes også om varsler skal undersøkes videre og hvem som skal delta og være ansvarlige i undersøkelsesfasen. Teamet har møter hver mandag. I tillegg viser ansatte en forståelse av at alvorlighetsgraden i saken er med i vurderingen for hvor snart en undersøkelse må i gang. Statsforvalteren vurderer at dette er en måte for rektor å sikre at saker undersøkes og at de undersøkes snarest.

Statsforvalterens konklusjon

Statsforvalterens konklusjon er at rektor ved Skreia ungdomsskole sikrer at skolen undersøker saken snarest, jf. opplæringsloven §§ 9 A-4 tredje ledd og 9-1.

2.9. Sikrer rektor at berørte elever får uttale seg om hva som skal være innholdet i aktivitetsplanen?

Rettslige krav

Opplæringsloven §§ 9 A-4 femte og sjuende ledd og 9-1.

Alle elever som er involvert i saken, har rett til å uttale seg, jf. Barnekonvensjonen art. 12. Dere skal tilrettelegge og ufarliggjøre samtalen. Elevene kan ha med seg foreldrene eller andre som støtte eller få dem til å uttale seg på sine vegne.

Dere skal dokumentere hvordan elevene er hørt. Rektor skal sikre at dette blir gjort.

Statsforvalterens observasjoner

Har rektor en bestemt fremgangsmåte som sikrer at eleven som tiltakene skal rette seg mot får uttale seg om hva som skal være innholdet i aktivitetsplanen? Følger rektor opp at fremgangsmåten brukes i praksis?

I egenvurderingen svarer alle ja på spørsmålet om involverte elever alltid blir hørt i undersøkelsesfasen. I intervjuene svarer de ansatte at de har møter med foreldre og elev hvor skolen utarbeider aktivitetsplan sammen med dem. Rektor sier at elever får være med å uttale seg om hvilke tiltak de kan tenke kan være hensiktsmessige og viser til skolens rutine. De ansatte svarer at rektor følger opp dette ved at malen for aktivitetsplan skal vise at elever og foreldre har deltatt i utarbeidelsen og fått mulighet til å komme med sine meninger om innholdet i planen. I tillegg opplyses det i tilsynet at rektor er tett på saker der det er opprettet aktivitetsplan, gjennom deltakelse i tverrfaglig team hver uke.

Får andre elever som tiltak direkte påvirker uttale seg om hvordan tiltaket påvirker dem?

Vi får informasjon i tilsynet om at alle elever i en sak får samtale med en voksen, der den enkelte elev får uttrykt sin opplevelse. Eksempelsakene som er framvist i tilsynet viser aktivitetsplaner med tiltak knyttet til eleven planen gjelder.

Dokumenterer skolen hvordan elevene blir hørt?

Rektor og ansatte formidler i tilsynet at samtaler med elever blir loggført i elevens digitale elevmappe, samt at det framkommer i aktivitetsplanen.

Statsforvalterens vurderinger

Statsforvalteren skal under dette spørsmålet vurdere om rektor har en bestemt fremgangsmåte for hvordan skolen skal oppfylle kravet. Opplæringsloven gir skolen et handlingsrom for hvordan de skal oppfylle kravet. Skolen må da selv operasjonalisere hvordan den enkelte skal gå frem i hver enkelt sak. Det er ikke noe krav om at fremgangsmåten er skriftlig, men den må være egnet til å sikre at kravet i loven blir oppfylt i alle saker på den aktuelle skolen.

Statsforvalteren vurderer at det er godt samsvar mellom hva rektor og de ansatte beskriver er framgangsmåten for å sikre at berørte elever får uttale seg om hva som skal være innholdet i aktivitetsplanen. Det foreligger lite konkrete opplysninger når det gjelder høring av andre involverte eleven enn den eleven aktivitetsplanen gjelder. Det kan ha sammenheng med at aktivitetsplaner som er forevist i tilsynet, kun inneholder tiltak som berører eleven som eier aktivitetsplanen. Det opplyses i tilsynet at når skolen gjør undersøkelser, høres alle berørte elever, noe som tyder på at skolen har en bevissthet om at også andre elever skal høres.

Eksempelsakene viser at eleven får uttale seg om innholdet i aktivitetsplanen. Dette vurderer Statsforvalteren bekrefter den faste framgangsmåten om at eleven får uttale seg i arbeid med aktivitetsplanen.

Statsforvalterens konklusjon

Statsforvalterens konklusjon er at rektor ved Skreia ungdomsskole sikrer at berørte elever får uttale seg om hva som skal være innholdet i aktivitetsplanen, jf. opplæringsloven §§ 9 A-4 femte og sjuende ledd og 9-1.

2.10. Sikrer rektor at skolen setter inn egnede tiltak dersom en elevs rett til et trygt og godt skolemiljø ikke er oppfylt?

Rettslige krav

Opplæringsloven §§ 9 A-4 fjerde, sjette og sjuende ledd og 9-1.

Plikten til å sette inn tiltak gjelder uavhengig av årsaken til at eleven ikke opplever skolemiljøet som trygt og godt.

Dere skal velge tiltak ut fra faglige vurderinger av hva som er egnede tiltak. Vurderingene skal basere seg på kunnskap, prinsipper og verdier som er utviklet og anerkjent av kompetente fagmiljøer. Dere må tilpasse tiltakene til saken og elevens helhetlige behov.

Dere må ta stilling til hva som er elevens beste i saken. Dette gjelder også for andre elever som er involvert i saken eller blir direkte påvirket av tiltakene. Momenter i vurderingen kan være elevens syn på hva som bør være innholdet i aktivitetsplanen, elevens identitet og karaktertrekk og egenskaper, familiemiljø og nære relasjoner, beskyttelse, omsorg og sikkerhet, sårbarhet eller sårbare situasjoner, elevens rett til liv og utvikling, elevens fysiske og psykiske helse og elevens rett til utdanning. Det skal sterke hensyn til for at dere kan sette elevens beste til side. Dere må ta stilling til hvor stor vekt elevens beste skal ha.

Samlet sett skal dere gjennomføre de tiltakene som med rimelighet kan forventes av dere i den enkelte saken. Rektor skal sikre at dette blir gjort. Dere må dokumentere hvordan dere setter inn egnede tiltak, hører involverte elever, tar hensyn til elevens beste.

Statsforvalterens observasjoner

Har rektor en bestemt fremgangsmåte som sikrer at skolen setter inn egnede tiltak i alle saker?
Følger rektor opp at fremgangsmåten brukes i praksis?

I egenvurderingene og i intervju oppgir ansattgruppene at det alltid settes inn tiltak når en skolemiljøsak er opprettet. En ansattgruppe peker på at skolen alltid etterstreber et godt samarbeid med hjemmet og eleven, men at det ikke alltid er skolens faglige vurdering om et godt tiltak hjemmet og eleven ønsker.

Rektor oppgir i tilsynet at hun følger opp gjennom deltakelse i tverrfaglig team der aktivitetsplaner blir drøftet og der hun etterspør framdrift. Dette bekreftes av ansattgruppene.

Barnets beste

I egenvurderingene gir alle ansattgruppen samt rektor uttrykke for at tiltakene er tilpasset barnets beste. Det løftes fram at gode undersøkelser gir en god retning for hvilke tiltak som vil være egnet i en sak. Rektor oppgir at tverrfaglig team som er sammensatt av ulike fagpersoner, ser bredt på vurderingen av tiltak og dermed tilpasses godt etter hvilken type sak og elevforhold. Videre påpeker rektor at det kan være situasjoner der skolen har vurdert tiltak som egnet i lys av hva de mener er til elevens beste, men at foreldre og elev kan være uenige i det.

I intervjuet oppgir rektor at alle som er med å utarbeide tiltak for en elev, tar hensyn til akkurat den eleven i dens situasjon. Videre sier hun at om det er flere elever involvert, vil hensynet til hver enkelt elev bli vurdert. Rektor sier at skolen er fleksibel og viser skjønn i tilpasningene til de enkelte elevene og det er alltid hensynet til den som opplever seg krenket som skal veie tyngst dersom vi må foreta valg.

Ansattgruppene uttrykker i intervju at elevens beste alltid er i fokus når tiltak skal utarbeides. Det vises til at skolen hele tiden har søkelys på elevens subjektive opplevelse og hele tiden har elevens beste som retning. At hensynet til elevens beste er i varetatt, mener de ansatte ligger i skolens helhetstenking rundt elev, skole, hjem, fritid, venner, interesser etc. Det understrekes at tiltakene som utarbeides i tverrfaglig team med ulike fagkompetanser, vil bidra til å sikre at elevens beste alltid er hensyntatt.

Dokumenterer skolen at det settes inn egnede tiltak?

Informasjon i tilsynet viser to ulike maler for aktivitetsplaner, en gammel og en ny. Skolen har sendt inn eksempelsaker der gammel mal for aktivitetsplan er benyttet. Den nye malen får vi opplyst er så fersk at skolen ikke har rukket å ta den i bruk ennå.

I eksempelsakene fra skolen ser vi at tiltak er satt inn i aktivitetsplanene. Det framkommer ikke en eksplisitt vurdering av elevens beste.

Statsforvalterens vurderinger

Statsforvalteren skal under dette spørsmålet vurdere om rektor har en bestemt fremgangsmåte for hvordan skolen skal oppfylle kravet. Opplæringsloven gir skolen et handlingsrom for hvordan de skal oppfylle kravet. Skolen må da selv operasjonalisere hvordan den enkelte skal gå frem i hver enkelt sak. Det er ikke noe krav om at fremgangsmåten er skriftlig, men den må være egnet til å sikre at kravet i loven blir oppfylt i alle saker på den aktuelle skolen.

I Prop 57 L framkommer det at behovet for tiltak og hvilke tiltak som skal settes inn, må bero på faglige vurderinger. «Hvilke tiltak som er egnet og valg mellom tiltak skal baseres på faglige vurderinger og forutsetter at de ansatte har oppdatert og tilstrekkelig kompetanse om skolemiljø og arbeid mot mobbing og andre krenkelser. Godt faglig skjønn baserer seg på kunnskap, prinsipper og verdier som er utviklet og anerkjent av kompetente fagmiljøer» (Prop 57 L s. 26). Skolen er også forpliktet til å ta hensyn til barnets beste. Hva som er til barnets beste må vurderes konkret.

Et overordnet premiss for hva som er å regne som et egnet tiltak, er hensynet til barnets beste og barnets rett til å bli hørt, jf. Grunnloven § 104, barnekonvensjonen art. 3 og 12 og oppl. § 9 A-4 femte ledd. En viktig presisering er at det er kapittel 9 A som skal være i samsvar

med barnekonvensjonen, og ikke omvendt. Dette betyr at det ikke er tilstrekkelig å si at barnets beste implisitt er vurdert gjennom en korrekt tolkning av opplæringsloven med dens tilhørende forskrifter. Hva som er best for barnet, må vurderes konkret og individuelt når skolen skal oppfylle sin aktivitetsplikt, jf. NOU 2015:2 pkt. 2.2.4 s. 44 og Sivilombudsmannens uttalelse i sak 2016/800. Når skolen tar stilling til hvilke tiltak som bør settes inn, må dere vurdere det opp mot hva slags tiltak som ivaretar elevens interesser best mulig.

Statsforvalteren observerer at de ansatte er samstemte i egenvurderinger og intervju om at tiltak settes inn. Vi ser også at ansatte og rektor oppgir relativt likelydende framgangsmåte for hvordan dette gjøres. Det vi ikke kan se i de oversendte eksempelsakene er hvilke faglige vurderinger som ligger til grunn for valg av tiltak. I Udir – 3 – 2017, sist endret 06.07.2020, står det at skolen må tilpasse tiltak til den konkrete saken på bakgrunn av undersøkelser og analyse av resultater. Skolen skal i tillegg konkret begrunne sine valg av tiltak både faglig og skjønnsmessig, og som betyr at skolen må ha tilstrekkelig kjennskap til og kompetanse om skolemiljø. Statsforvalteren mener gjennom tilsynet at skolen har avdekket at de har god kjennskap til og kompetanse om skolemiljø og hva som gjør skolemiljøet trygt og godt for elever. Det vi imidlertid ikke ser er hvilke konkrete faglige og skjønnsmessige vurderinger som ligger til grunn for valg av tiltak i den enkelte sak. Forsvarlig dokumentasjon i enkeltsaker innebærer at det må være mulig å se hvilke faglige vurderinger som er gjort og begrunnelsen for de faglige vurderingene.

Med bakgrunn i informasjonen i tilsynet, er Statsforvalteren ikke i tvil om at både rektor og de ansatte har en klar bevissthet om at elevens beste skal være et bærende element i vurderingen av hvilke tiltak som skal settes inn. Informasjonen viser at ansatte, også rektor, er bevisst på hva som er til elevens beste, men at skole og hjem kan ha ulike oppfatninger av nettopp det. Statsforvalteren vurderer at skolen i stor grad har en bevissthet knyttet til vurderingen av elevens beste, men at selve vurderingen og vektingen mot aktuelle momenter ikke eksplisitt framkommer i de forelagte aktivitetsplanene. Imidlertid viser skolen til ny mal for aktivitetsplaner at elevens beste (Barnets beste) skal vurderes og vises eksplisitt. Da denne ikke har trådt i kraft ennå, er det Statsforvalteren vurdering at skolen på tilsynstidspunktet ikke fullt ut vurderer elevens beste eksplisitt i alle saker.

Statsforvalterens konklusjon

Statsforvalterens konklusjon er at rektor ved Skreia ungdomsskole ikke i tilstrekkelig grad sikrer at skolen setter inn egnede tiltak dersom en elevs rett til et trygt og godt skolemiljø ikke er oppfylt, jf. opplæringsloven §§ 9 A-4 fjerde, sjette og sjuende ledd og 9-1.

3. Plikten til å gjennomføre, evaluere og tilpasse tiltak

Aktivitetsplikten er beskrevet i oppl. § 9 A-4.

Rektor må bestemme hvordan de som jobber på skolen skal arbeide for å oppfylle tiltaksplikten, og følge opp at dette blir gjort, jf. oppl. §§ 9 A-4 og 9-1.

3.1. Lager skolen en skriftlig plan i tråd med kravene i § 9 A-4 sjette ledd når skolen skal sette inn tiltak i en sak?

Rettslige krav

Opplæringsloven § 9 A-4 sjette ledd.

Dere skal lage en skriftlig plan som skal angi hvilken elev planen gjelder, hvilket problem tiltakene skal løse, hvilke tiltak dere har planlagt, når dere skal gjennomføre tiltakene, hvem som er ansvarlig for gjennomføringen av tiltakene, og når dere skal evaluere tiltakene.

Statsforvalterens observasjoner

Dokumentasjonen skolen har sendt inn inneholder to maler for aktivitetsplan. Rektor forklarer at Østre Toten kommune har vedtatt ny mal for aktivitetsplan, og at fra skoleåret 2021/2022 skal den nye malen erstatte den gamle. Dokumentasjonen inneholder også eksempelsaker og det framkommer at aktivitetsplanene er utformet etter mal som var i bruk forrige skoleår.

Malen i eksempelsakene inneholder følgende punkter: hvilke elev planen gjelder, hvilket problem tiltaket skal løse, herunder beskrivelse av situasjonen og hva tiltakene skal løse, hvilke tiltak som er planlagt, når tiltakene skal gjennomføres og hvem som er ansvarlig for gjennomføringen. I tillegg har malen en punktvis oversikt over hva skolen har gjort i saken knyttet til delplikten i aktivitetsplikten.

Det er tre eksempelsaker som er vedlagt har alle bruket samme mal for aktivitetsplanen og disse er utfylt. Det følger ingen saker der ny mal for aktivitetsplan er benyttet.

Statsforvalterens vurderinger

Statsforvalteren skal under dette kontrollspørsmålet undersøke om skolen lager en plan i tråd med kravene i 9A 4 sjette ledd når skolen skal sette inn tiltak i en sak.

Fra prop 57L s. 33: «Departementet mener at innholdet i dokumentasjonen bør være skolens plan for hvordan en konkret sak skal håndteres. Dokumentasjonen må for å oppfylle sitt formål som et minimum beskrive a) hvilket problem tiltakene skal løse b) hvilke tiltak skolen har planlagt c) når tiltakene skal gjennomføres d) hvem som er ansvarlig for gjennomføringen av tiltakene e) når tiltakene skal evalueres. Disse punktene utgjør etter departementets syn det som minimum må til for å dokumentere skolens planer for hvordan en bestemt sak skal håndteres og sikre en effektiv gjennomføring av tiltakene. Innholdet kan også trygge elevene og foreldrene om at skolen tar tak i saken. Det stilles ikke formkrav til planen utover at den skal være skriftlig».

Aktivitetsplanene som er vedlagt tilsynet kan ved første øyekast se ut til å mangle informasjon om når tiltakene skal evalueres. Imidlertid har malen en forklarende tekst til slutt i malen knyttet til dokumentering. Her ser vi at referat skal skrives etter første møte med krenker og den krenkede samt etter hver oppfølgingsamtale. Videre står det at tidspunkt for ny oppfølgingsamtale skrives i referatet. Statsforvalteren vurderer at aktivitetsplanene er i tråd med kravene som er satt til innholdet i aktivitetsplaner.

Statsforvalteren ser at ny mal som tas i bruk fra skoleåret 2021/2022 har løftet fram momentet om tidspunkt for evaluering slik at det for skolen, eleven og foreldre blir lettere synlig at tiltak skal evalueres.

Selv om skolen ikke viser til aktivitetsplaner som er utformet etter ny mal, vurderer Statsforvalteren på bakgrunn av en helhetlig vurdering, at det er sannsynliggjort at skolen fra skoleåret 2021/2022 utformer aktivitetsplan etter ny mal i tråd med innholdskravene for aktivitetsplaner.

Statsforvalterens konklusjon

Statsforvalterens konklusjon er at Skreia ungdomsskole lager en skriftlig plan i tråd med kravene i § 9 A-4 når skolen skal sette inn tiltak i en sak jf. opplæringsloven § 9 A-4 sjette ledd.

3.2. Får eleven og foreldrene som saken gjelder, aktivitetsplanen fra skolen hvis de ber om den?

Rettslige krav

Opplæringsloven § 9 A-4 sjette ledd.

Eleven og foreldrene til eleven som saken gjelder, har rett til å få de delene av planen som omhandler eleven. Hvis eleven er over 18 år, har ikke foreldrene rett til å få planen.

Statsforvalterens observasjoner

Ansatte oppgir at elev og foreldre får den delen av planen som omhandler eleven hvis de ber om det. I intervjuene oppgir ansatte at de har få henvendelser om dette og mener det skyldes at elev og foreldre er med på å utarbeide aktivitetsplan og er kjent med innholdet. Rektor og ansatte understreker at om aktivitetsplanen leveres til elev og foreldre påses det at personvernet sikres i de planene det eventuelt omtales andre elever.

Statsforvalterens vurderinger

Statsforvalteren skal under dette kontrollspørsmålet undersøke om eleven og foreldrene som saken gjelder får aktivitetsplanen fra skolen.

Det er tilstrekkelig sannsynliggjort at eleven og foreldrene får aktivitetsplanen (eventuelt de delene av planen som gjelder eleven). Dette på bakgrunn av at alle oppgir i intervju at dette

gjøres. I tillegg fokuseres det på at elev og foreldre deltar i utarbeidelsen av planen og får uttale seg om tiltakene. Eksempelsakene vi har fått oversendt viser dette.

Statsforvalterens konklusjon

Statsforvalterens konklusjon er at Skreia ungdomsskole gir aktivitetsplanen til elev og foreldre dersom de ber om den jf. opplæringsloven § 9 A-4 sjette ledd.

3.3. Følger rektor opp at skolen gjennomfører tiltak i tråd med aktivitetsplanen?

Rettslige krav

Opplæringsloven §§ 9A-4 fjerde og sjuende ledd og 9-1.

Dere må gjennomføre alle tiltakene som følger av planen. Videre må dere dokumentere at dere gjennomfører tiltak i tråd med planen.

Statsforvalterens observasjoner

I egenvurderingen oppgir rektor og ansatte at målet er å gjennomføre tiltak i tråd med aktivitetsplanen. De oppgir videre at gjennomføringen kan være krevende og at det kan være nødvendig å justere tiltak underveis.

I intervjuet oppgir rektor at tverrfaglig team er fora som holder framdrift i aktivitetsplanene og at hun selv deltar i disse møtene. Ansatte oppgir i intervju at tiltak alltid gjennomføres og at ved evalueringer kan tiltak tilpasses og endres etter behov.

Eksempelsakene som er vedlagt tilsynet viser at skolen gjennomfører tiltak og at evalueringen referatføres.

Statsforvalterens vurderinger

Statsforvalteren skal under dette kontrollspørsmålet undersøke om rektor følger opp at framgangsmåten som er angitt i aktivitetsplanen gjennomføres.

Med bakgrunn i egenvurderingene, intervjuene og øvrig dokumentasjon, legger Statsforvalteren til grunn at tiltak som er nedfelt i aktivitetsplaner i praksis blir fulgt opp med planlagte evalueringer og samtaler med elev og foresatte. Statsforvalteren legger også til grunn at rektor følger opp og holder seg orientert om progresjon og framdrift i gjennomføring av tiltak gjennom ukentlige møter i tverrfaglig team.

Statsforvalterens konklusjon

Statsforvalterens konklusjon er at rektor ved Skreia ungdomsskole følger opp at skolen gjennomfører tiltak i tråd med aktivitetsplanen, jf. opplæringsloven §§ 9A-4 fjerde og sjuende ledd og 9-1.

3.4. Sikrer rektor at skolen innhenter tilstrekkelig informasjon om hvordan tiltakene har virket, inkludert elevens syn på hvordan tiltakene har virket, og hvilke endringer eleven ønsker?

Rettslige krav

Opplæringsloven §§ 9 A-4 fjerde ledd og 9-1.

For å kunne evaluere tiltakene, må dere skaffe dere tilstrekkelig informasjon om hvordan tiltakene har virket. Eleven som tiltakene gjelder, har rett til å uttale seg. Dere skal tilrettelegge og ufarliggjøre samtalen. Eleven kan ha med seg foreldrene eller andre som støtte, eller få dem til å uttale seg på sine vegne.

Statsforvalterens observasjoner

Har rektor en bestemt fremgangsmåte som sikrer at skolen innhenter tilstrekkelig informasjon, inkludert elevenes syn på hvordan tiltakene har virket og hvilke endringer eleven ønsker?

I egenvurderingene framkommer det at når tiltak evalueres, innhentes informasjon fra eleven og fra ansatte som har vært involvert i gjennomføring av tiltak. Det innhentes også informasjon fra ansatte som kjenner eleven fra skolehverdagen. I tillegg er foresatte en kilde til informasjon.

Informasjonen fra intervjuene viser at eleven alltid er med i evalueringen av tiltak. Det vises til at samtale med eleven loggføres og at referat fra evalueringsmøter legges ved og arkiveres sammen med aktivitetsplanen.

Følger rektor opp at fremgangsmåten brukes i praksis?

Rektor oppgir i tilsynet at ved at hun initierer tverrfaglig møte ukentlig, følger opp at framgangsmåten brukes i praksis. Rektor oppgir at hun og ulike fagpersoner deltar i tverrfaglig team, i tillegg til kontaktlærer. Rektor understreker at en av oppgavene til tverrfaglig team er å følge opp og sikre framdrift i aktivitetsplanene. Rektor hevder at elevenes syn framkommer i evalueringene.

Statsforvalterens vurderinger

Statsforvalteren skal under dette spørsmålet vurdere om rektor har en bestemt fremgangsmåte for hvordan skolen skal oppfylle kravet. Opplæringsloven gir skolen et handlingsrom for hvordan de skal oppfylle kravet. Skolen må da selv operasjonalisere hvordan den enkelte skal gå frem i

hver enkelt sak. Det er ikke noe krav om at fremgangsmåten er skriftlig, men den må være egnet til å sikre at kravet i loven blir oppfylt i alle saker på den aktuelle skolen.

Statsforvalteren skal undersøke om rektor har en bestemt fremgangsmåte som sikrer at skolen alltid innhenter tilstrekkelig informasjon om hvordan tiltakene har virket, inkludert elevens syn på hvordan tiltakene har virket og hvilke endringer eleven ønsker. Statsforvalteren skal også undersøke om rektor følger opp at de som jobber på skolen bruker framgangsmåten i sakene.

Det er Statsforvalteren vurdering at skolen innhenter tilstrekkelig informasjon om hvordan tiltakene har virket og at elevens syn på dette innhentes. Det er også Statsforvalteren vurdering at skolen dokumenterer i logg og referater som legges ved aktivitetsplanen.

Statsforvalteren observerer en samstemthet om framgangsmåten og at oppfølging og framdrift i aktivitetsplanene sikres gjennom tverrfaglige møter hver uke. Eksempelsakene som er lagt ved i tilsynet sannsynliggjør at framgangsmåten er kjent og i bruk.

Statsforvalterens konklusjon

Statsforvalterens konklusjon er at rektor ved Skreia ungdomsskole sikrer at skolen innhenter tilstrekkelig informasjon om hvordan tiltakene har virket, inkludert elevens syn på hvordan tiltakene har virket, og hvilke endringer elevene ønsker, jf. opplæringsloven §§ 9 A-4 fjerde ledd og 9-1.

3.5. Sørger rektor for at skolen tilpasser tiltakene basert på informasjonen om hvordan tiltakene har virket og elevens syn?

Rettslige krav

Opplæringsloven §§ 9 A-4 fjerde ledd og 9-1.

Dere må vurdere hvordan tiltakene har virket. Dere må endre tiltakene eller sette inn nye tiltak, dersom eleven fortsatt opplever å ikke ha et trygt og godt skolemiljø. Evalueringen kan også føre til at dere forlenger tiltak som virker. Dere skal fortsette med å sette inn tiltak, så lenge eleven ikke opplever at skolemiljøet er trygt og godt, og det finnes egnede tiltak som skolen kan sette inn.

Statsforvalterens observasjoner

Rektor oppgir i intervju at tiltakene i aktivitetsplanen er tilpasset eleven og situasjonen og at tiltakene derfor skal evalueres jevnlig og justeres ved behov. Det opplyses videre om at elevens synspunkter og foreldrenes synspunkter alltid veier tungt i vurderingen av hvordan tiltakene har virket. Rektor peker på at aktivitetsplanen er dynamisk og at tilpasninger gjøres på bakgrunn av informasjon om tiltakets effekt. Rektor viser til referater fra samarbeidsmøter med elev og foresatte der elevens, foresattes og skolens syn på tiltakenes virkning framkommer.

Ansatte oppgir i tilsynet at tiltak tilpasses på bakgrunn av innhentet informasjon, fra eleven, fra foreldre og fra ulike møter på skolen.

Statsforvalterens vurderinger

Statsforvalteren skal under dette kontrollspørsmålet vurdere rektors systematiske arbeid. Det er ikke nødvendig med en fast fremgangsmåte for at rektor skal oppfylle kravet om å «sørge for».

Med bakgrunn i observasjonene legger Statsforvalteren til grunn at tiltak tilpasses underveis. Tilpasningene skjer med bakgrunn i elevens og foreldrenes syn, samt observasjoner og vurderinger gjort av ansatte og rektor. Oversendt dokumentasjon, herunder notater fra samtaler med elever og i møter med foresatte, viser at innhentet informasjon om hvordan tiltak i aktivitetsplanen har virket

Statsforvalteren ser i tilsendte referater knyttet til en av eksempelsakene at elevens stemme har kommet tydelig fram, både hvordan eleven generelt ønsker oppfølging og spesielt knyttet til tiltak i aktivitetsplanen.

Det er ikke krav til fast framgangsmåte i dette kontrollspørsmålet. Det er likevel slik at det er visse krav til måten tiltakene justeres på, ved at de må tilpasses med utgangspunkt i informasjon om hvordan tiltakene har virket. Samlet sett vurderer Statsforvalteren at det er fast praksis at tiltak justeres etter evaluering, og at de tilpasses elevens, foresattes og skolens syn.

Statsforvalterens konklusjon

Statsforvalterens konklusjon er at rektor sørger for at skolen tilpasser tiltakene basert på informasjonen om hvordan tiltakene har virket og elevens syn, jf. opplæringsloven §§ 9 A-4 fjerde ledd og 9-1.

3.6. Informerer skolen elever og foreldre om at de kan melde saken sin til Statsforvalteren dersom de mener at skolen ikke oppfylder aktivitetsplikten?

Rettslige krav

Forvaltningsloven § 11 og opplæringsloven § 9 A-9 første ledd.

Dere skal informere elever og foreldre om at de kan melde saken sin til Statsforvalteren dersom de mener at skolen ikke oppfylder aktivitetsplikten, jf. forvaltningsloven § 11 og opplæringsloven § 9 A-9 første ledd.

Statsforvalterens observasjoner

Rektor oppgir i intervju og egenvurdering at foreldre blir orientert på foreldremøter og gjennom informasjonsskriv til alle foreldre hver høst. Dette underbygges av ansatte, både i egenvurderingen og intervju.

Rektor oppgir også i tilsynet at elevene ikke har fått denne informasjonen direkte, men at fra høst 2021 har rektor orientert alle elevene ved skolen om at de kan melde sin sak til Statsforvalteren dersom de mener at skolen ikke oppfyller aktivitetsplikten.

Statsforvalterens vurderinger

Statsforvalteren skal under dette kontrollspørsmålet vurdere om skolen informerer både foresatte og elever om muligheten til å melde saken sin til Statsforvalteren dersom de mener at skolen ikke oppfyller aktivitetsplikten.

Elevene gir uttrykk for at skolen setter søkelys på skolemiljøet. De trives stort sett på skolen og opplever at ansatte ser dem. Eleven oppgir at de er informert om at de kan melde sin sak til Statsforvalteren hvis de opplever at skolemiljøet ikke er bra og at de mener skolen ikke har oppfylt aktivitetsplikten.

Med bakgrunn i informasjonen i tilsynet, legger Statsforvalteren til grunn at elever og foreldre blir informert om at de kan melde sin sak til Statsforvalteren dersom de mener at skolen ikke oppfyller aktivitetsplikten.

Statsforvalterens konklusjon

Statsforvalterens konklusjon er at Skreia ungdomsskole informerer elever og foreldre om at de kan melde saken sin til Statsforvalteren dersom de mener at skolen ikke oppfyller aktivitetsplikten, jf. forvaltningsloven § 11 og opplæringsloven § 9 A-9 første ledd.

4. Våre reaksjoner

4.1 Pålegg om retting

Statsforvalteren har funnet at dere ikke overholder regelverket på enkelte av de områdene tilsynet omfatter. Vi pålegger dere derfor å rette opp følgende forhold, jf. opplæringsloven § 14-1 første ledd, jf. kommuneloven § 30-4:

Kapittel 2 - Plikten til å følge med og gripe inn, varsle, undersøke og sette inn tiltak ved mistanke eller kjennskap til at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø

Kommunen må sørge for at skolen oppfyller plikten til å følge med og gripe inn, varsle, undersøke og sette inn tiltak for å sikre at elever har et trygt og godt skolemiljø, jf. opplæringsloven §§ 9 A-2, 9 A-4 og 9-1. Kommunen må i den forbindelse se til at skolen:

1. sørger for at alle ansatte har kunnskap om elevens subjektive opplevelse.
2. sikrer at alle som jobber ved skolen følger med på om elevene har et trygt og godt skolemiljø.
3. sørger for at alle som jobber på skolen er kjent med hvordan de skal gripe inn mot ulike krenkelser.

4. sikrer at alle som jobber på skolen varsler rektor dersom de får mistanke om eller kjennskap til at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø.
5. sikrer at det blir satt inn egnede tiltak dersom en elevs rett til et trygt og godt skolemiljø ikke er oppfylt og dokumenterer hvordan det er tatt hensyn til elevens beste.

4.2 Oppfølging av påleggene

Dere skal iverksette tiltak for å rette brudd på regelverket umiddelbart. Når påleggene er rettet, skal dere erklære at retting er gjennomført, samt dokumentere og redegjøre for hvordan dere har rettet.

Frist for innsending er **17.12.2021**. Vi vil ikke avslutte tilsynet før dere gjennom erklæringen og redegjørelsen har vist at påleggene er rettet.

5. Dere har rett til å klage

Tilsynsrapporten er et enkeltvedtak etter forvaltningsloven § 2 første ledd bokstav b. Dere kan klage på enkeltvedtaket.

Hvis dere klager, må dere gjøre det innen tre uker. Fristen gjelder fra beskjed om brevet har kommet frem til dere, jf. forvaltningsloven §§ 28 og 29. Dere sender klagen til Statsforvalteren. Vi har muligheten til å omgjøre vedtaket. Hvis vi ikke er enig med dere, sender vi klagen til Utdanningsdirektoratet som avgjør saken.

I forvaltningsloven § 32 kan dere se hvordan dere skal utforme klagen.

Dere kan be om at vi ikke setter i verk vedtaket før klagefristen er ute, eller klagen er endelig avgjort av Utdanningsdirektoratet, jf. forvaltningsloven § 42.

Dere er part i saken og har rett til innsyn i sakens dokumenter, jf. forvaltningsloven § 18.

6. Vedlegg – liste over dokumentasjon

- Egenvurdering i RefLex, levert av tre ansattgrupper og av rektor
- Grov oversikt over vedlegg til egenvurderingen innsendt av rektor (fullstendig oversikt ligger i RefLex)
  - Mal for aktivitetsplan
  - Informasjonshefte
  - Inspeksjonsplaner
  - Meldeskjema (varsleskjema)
  - Kartleggingssamtale
  - Plan for trygt og godt skolemiljø

- Prosedyre aktivitetsplikten
- Prosedyre Spekter
- Relasjonssirkel
- Rutine elevundersøkelsen
- Rutine inspeksjon
- Skjema relasjon
- Årshjul skolemiljø
- Årsrapport e-kurs
- Tilleggsdokumentasjon – referat fra samarbeidsmøter med foresatte

Det ble gjennomført stedlig tilsyn på Skreia ungdomsskole 31.08.2021. På grunn av situasjonen knyttet til den pågående koronapandemien, ble intervjudagen gjennomført på teams. Vi snakket med rektor, totalt elleve ansatte (kontaktlærere, sosiallærer, barnevernspedagog, spesialpedagog, vernepleier, merkantil, assistenter) samt tre andre ansatte. I tillegg har vi hatt samtale med en gruppe på seks elever fra 9. og 10.trinn.

Mette Caspersen
Tilsynsleder

Alexandra Aga Schioldborg
Seniorrådgiver